AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

FAALİYET RAPORU

2019

Editör: Esra Kartal

Yayına Hazırlayanlar: Çağdaş Yaşar, Dilara Arslan, Ezgi Saydam, Funda Kök Filiz, İnci Tüney Kızılkaya, Özkan Anıl, Vahit Alan, Zafer Ali Kızılkaya, Togay Tanyolaç

Fotoğraflar: © Zafer Kızılkaya

Grafik Tasarım: Mineral Görsel İletişim Hizmetleri

© Akdeniz Koruma Derneği, İzmir, Türkiye, Mart 2020

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının herhangi bir bölümü, Akdeniz Koruma Derneği'nin yazılı izni olmadan çoğaltılamaz ve kullanılamaz.

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ

Kazımdirik Mah. 296. Sk. Folkart Time 1. Blok
No: 807 Bornova/İzmir Tel: 0232 504 07 02

info@akdenizkoruma.org.tr
www.akdenizkoruma.org.tr

İÇİNDEKİLER

Hakkımızda 4

Önsöz 9

Deniz Koruma Alanları 10

Deniz Korucu Sistemi 18

Hayalet Ağlar 20

İklim Değişikliği 22

Akdeniz Foku 26

Kum Köpekbalığı 28

Marmaris Semenderi 30

Karaya Vuran Yunuslar 32

Çöp Karşıtı Hareket 34

Etkinlikler 36

Yayınlar 40

Bütçe 42

Ürünler 43

Birlikte Çalıştığımız Kurumlar 44

Destekçilerimiz 45

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

Vizyonumuz

Akdeniz havzasının en iyi şekilde korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, zengin biyoçeşitliliği korurken de, yerel halk için sağlıklı bir yuva ve kültürleri için bir temel oluşturmak.

Misyonumuz

Akdeniz ekosisteminin korunması ve sürdürülebilir yaşam alanları oluşturulması için toplumları geleneklere uygun ve bilime dayalı projelerle desteklemek.

Değerlerimiz

BİLİM: Tüm dünyada canlı türleri ve habitatların yok oluşuna karşı hızlı ve etkili çözümler üretmek gerektiğine inanıyoruz. Bunun için çalışma konularımızı ve yöntemlerimizi en etkili şekilde belirleyebilmek amacıyla tüm çalışmalarımızı bilimsel bulguları temel alarak hayata geçiriyoruz.

İŞBİRLİĞİ: Farklı bilgi ve tecrübelere sahip kişi ve kurumlarla birlikte hareket etmenin, yerel kalkınma ve doğa koruma çalışmalarını güçlendireceğine inanıyoruz. Bunun için yerel, ulusal ve uluslararası işbirlikleri kuruyoruz.

YEREL KALKINMA: İnsanın doğanın parçası olduğundan yola çıkarak; geçimi balıkçılık gibi biyoçeşitliliğin varlığına bağlı olan gruplarla birlikte çalışmayı ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması için bu grupları desteklemeyi önemsiyoruz.

ŞEFFAFLIK: Doğa için verilen emek gibi bu emeğin sonuçlarının da paylaşılmasının önemine inanıyoruz. Bunun için yürüttüğümüz çalışmalara farklı bilgi ve becerilerle emek veren üye, gönüllü ve bağışçılarımızı bilgilendirmenin sorumluluğunu taşıyoruz.

SAYGI: Doğadaki çeşitliliğe saygı duyduğumuz gibi farklı etnik köken, dil, din, ırk ve cinsiyetten herkese saygı duyuyoruz. Doğa koruma çalışmalarının herkesin sorumluluğunda olduğuna inanarak yerel gruplar ve gönüllülerle çalışırken her türlü ayrımcılığı reddediyoruz. Doğa hakkında bildiklerimizi paylaşırken, işbirliği kurduğumuz tüm gruplar ve kişilerin bilgi, tecrübe ve tercihlerine saygı duyuyoruz.

Ödüllerimiz

2012 Deniz Koruma Liderlik Ödülü, Marsh Deniz Koruma Liderliği Ödülü, İngiltere

2013 Whitley Doğa Koruma Ödülü, Whitley Doğa Fonu, İngiltere

2014 Equator Ödülü, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Amerika

2017 Whitley Doğa Koruma Altın Ödülü, Whitley Doğa Fonu, İngiltere

2017 Fark Yaratanlar Ödülü, Sabancı Vakfı, Türkiye

2018 Akdeniz'de Küçük Ölçekli Balıkçılık Ortak Yönetimi En İyi Uygulama Ödülü, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) Akdeniz Balıkçılık Komisyonu, Malta

Zafer Kızılkaya
Akdeniz Koruma Derneği Başkanı

Anne Elizabeth Alice Louise Mountbatten-Windsor
İngiltere Prensesi

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Zafer Kızılkaya
Harun Güçlüsoy
Esra Kartal
Vahit Alan
Dilara Arslan

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

Özkan Anıl
Çağdaş Yaşar
Ömer Devrim Ünal

ÇALIŞANLAR

Burcu Alkış - *Projeler Asistanı*
Caner Bayrak - *Finans ve Yönetici Asistanı*
Cansu İlkılınç - *Proje Yürütücüsü*
Çağdaş Yaşar - *Gökova Körfezi Saha Yöneticisi*
Dilara Arslan - *Marmaris Semenderi Program Koordinatörü*
Elizabeth Grace Eronat Bengil - *Proje Koordinatörü*
Esra Kartal - *Paydaş ve Kurumsal İletişim Yöneticisi*
Ezgi Saydam - *Akdeniz Foku Program Koordinatörü*
Funda Kök Filiz - *Finans Yöneticisi*
Gökhan Yasavur - *Saha Asistanı*
İskender Demir - *Gökova Körfezi Deniz Korucusu*
Orhan Akkaya - *Kaş Deniz Korucusu*
Ömer Balcı - *Gökova Körfezi Deniz Korucusu*
Ramazan Çepel - *Göcek Saha Yöneticisi*
Tankut Kurt - *Gökova Körfezi Deniz Korucusu*
Togay Tanyolaç - *Kaş Saha Yöneticisi*
Vahit Alan - *Proje Saha Sorumlusu*
Zafer Kızılkaya - *Proje Koordinatörü*

DANIŞMANLAR

Dr. Aylin Ulman - *Veri Analizi Danışmanı*
Dr. Barış Akçalı - *Bilim Danışmanı*
Dr. Fethi Bengil - *Bilim Danışmanı*
Gamze Aksoy - *İllüstrasyon Çizim Danışmanı*
Dr. İnci Tüney Kızılkaya - *Bilim Danışmanı*
Doç.Dr. Kerim Çiçek - *Bilim Danışmanı*
Özkan Anıl - *Eğitim ve Lojistik Planlama Danışmanı*
Serap Talay - *Eğitim ve Kurumsal Yönetim Danışmanı*
Prof. Dr. Vahdet Ünal - *Bilim Danışmanı*
Prof. Dr. Zafer Tosunoğlu - *Bilim Danışmanı*

ç dinamik

umutlu bir başlangıç

ÖNSÖZ

2019 yılı Akdeniz Koruma Derneği'nin hedeflerini daha ileri taşıdığı bir yıl olarak başladı. Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı'nın (ELP) altında uygulamaya başladığımız proje ile elimizdeki bayrağı Gökova Körfezi'nden yani bildiğimiz sulardan daha da geniş alanlara taşımak üzere çalışmalara başladık. Öncelikle İzmir Bornova'da açtığımız merkez ofisimiz ve yeni çalışanlarımızla ayrı bir ivme kazandık. Gökova Körfezi, Datça-Borburun, Fethiye-Göcek ve Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgelerinde çalışmak üzere ekibimize yeni saha yöneticileri ve deniz korucularının katılması, Gökova Körfezi'nde edinilen tecrübelerin başarıyla diğer alanlarda uygulanabilmesi için umutlu bir başlangıç oldu. Aldığımız üç yeni bot, deniz üzerindeki çalışma alanlarımızı genişletmemize katkı sağladı. Böylece Akdeniz foku için Gökova Körfezi'nden Kaş'a kadar olan 500 kilometreden daha uzun bir kıyı şeridinde izleme ve koruma çalışmalarını hayata geçirdik. Devam eden diğer projelerimiz, ELP için çok başarılı temel niteliğinde ve sonraki adımlarımızın tecrübe birikimi durumunda.

Doğu Akdeniz'in en fazla sorun yaratan istilacı türü olan balon balığı hakkında araştırma konularımızı arttırdık. Türün balıkçılıkta ekonomik değere dönüşmesi için ileriye yönelik önemli çalışmalar başlattık. Yenilebilir istilacı türlerle ilgili Kaş ve Göcek'de 2020 yılında hayata geçireceğimiz çalışmaları planladık.

Yasadışı avcılık ile mücadele, her zaman olduğu gibi en fazla enerji harcadığımız ve bizi meşgul eden konuların başında gelmeye devam etti. Gökova Körfezi'nden Kaş'a kadar olan kıyı şeridinde yeni balıkçılığa kapalı alanların belirlenmesi için yoğun çalıştık. 2020 yılında bununla ilgili olarak yetkili bakanlıkların yasal düzenlemeler yapmasını bekliyoruz.

2019 yılında Gökova Körfezi'ndeki balıkçılığa kapalı alanlarda şimdiye kadar çıkardığımızdan çok daha fazla miktarda hayalet ağ (uzatma ağı, misina vb) çıkardık. 2020 yılında devam edecek olan bu çalışmanın, Körfezin hangi alanlarında ve ne tür hazırlık gerektirdiğini sualtı keşif dalışları ile belirledik. Temizlik çalışmalarımız, Gökova Körfezi başta olmak üzere 2020'de yoğun bir şekilde devam edecek.

İlk büyük uluslararası organizasyonumuzu Akdeniz Deniz Koruma Alanları Yönetici Ağı (MedPAN)'ın ortaklığında "Akdeniz'de Deniz Koruma Alanları Arasında Sık Yer Değiştiren (Highly Mobile) Türlerin Yönetimi" adlı çalıştaya ev sahipliği yaparak gerçekleştirdik. 12-14 Kasım tarihleri arasında, Akyaka'da düzenlenen çalıştaya 23 ülkeden 150 kişi katıldı. Ardında yine MedFUND'ın deniz koruma alanlarının yönetim etkinliği ve finansmanı konularındaki çalıştayına Akyaka ve Göcek'te ev sahipliği yaptık.

Marmaris semenderi izleme çalışmalarımızın sonucunda türün gelecekteki varlığını iklim değişikliğinin nasıl etkileyeceğini ortaya koyan uzun dönemli modellemeler hazırladık. Bu modellemeler, Marmaris semenderinin yaşam alanına yönelik baskıların ve iklim değişikliğinin türü yok olma eşiğine getirebileceğini ortaya koydu. Bu verileri yetkili kurumlarla paylaştık ve gelecek yıllar için koruma çalışmalarımızı hazırlamaya başladık.

Balıkçılara ve su ürünleri kooperatiflerine olan desteğimiz Gökova'dan Kaş'a kadar devam ediyor. Sürdürülebilir balıkçılık uygulamalarının yaygınlaşması, hem korumak istediğimiz türler ve yaşam alanları için hem de küçük ölçekli balıkçılığın devamlılığı için olmazsa olmaz ilkelerimizden.

Zafer Kızılkaya
Yönetim Kurulu Başkanı

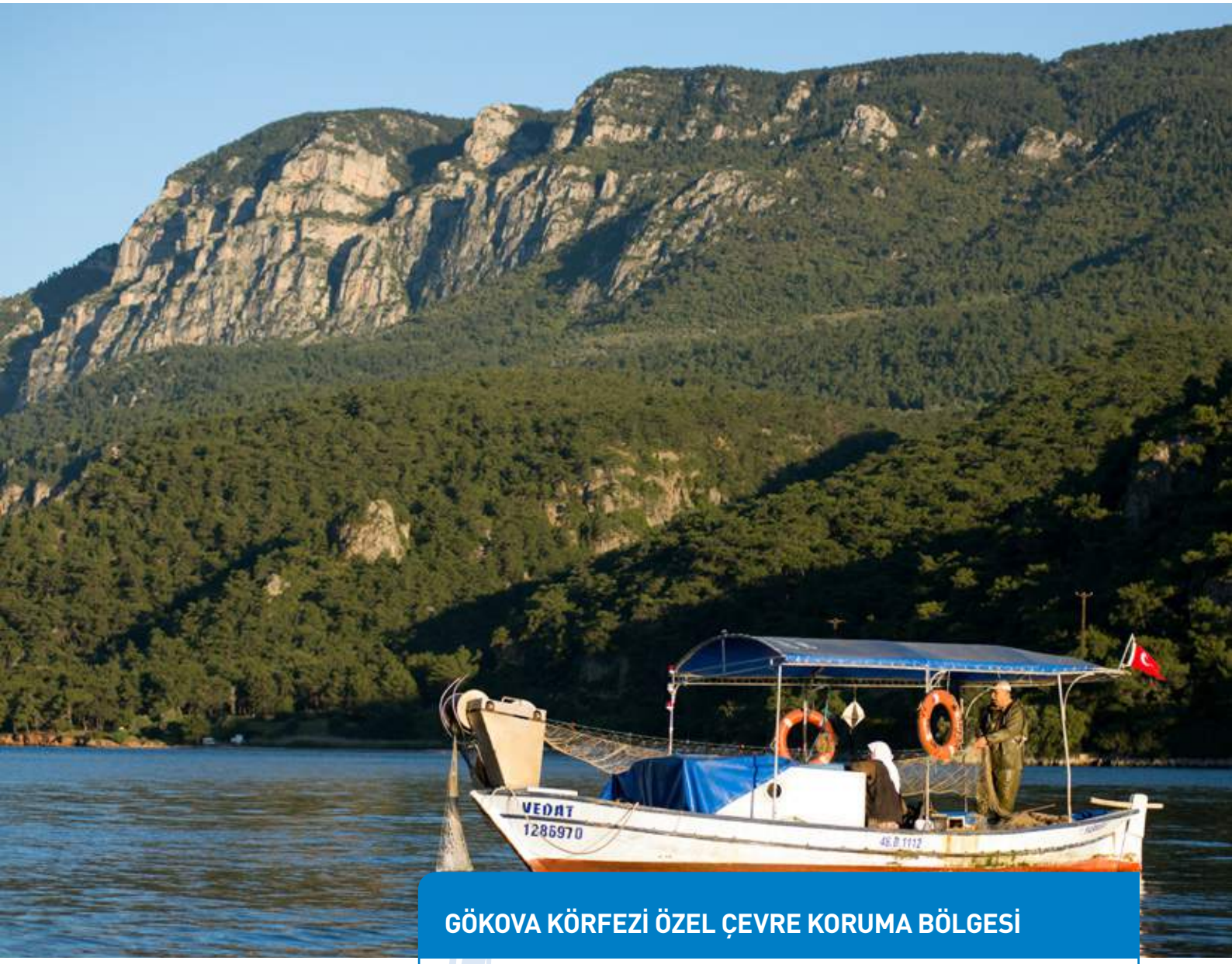
Deniz Koruma Alanları

Denizel türlerin ve ekosistemlerin korunması amacıyla belirlenen alanlardır. Deniz Koruma Alanları (DKA), sürdürülebilir kaynak kullanımına açılabildiği gibi belirli aktivitelere (gırgır, trol avcılığı, dalış vb.) ya da her türlü aktiviteye kapalı olabilir. DKA'lar, sağlıklı denizlerin temsilcisidir.

Balıkçılığa Kapalı Alan (BKA) olarak adlandırılan deniz koruma alanları, denizel biyoçeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir balıkçılık için vazgeçilmez öneme sahiptir. Balıkçılığa Kapalı Alanlar, iklim değişikliği başta olmak üzere tehditlere karşı dayanıklılık sağlamaktadır.

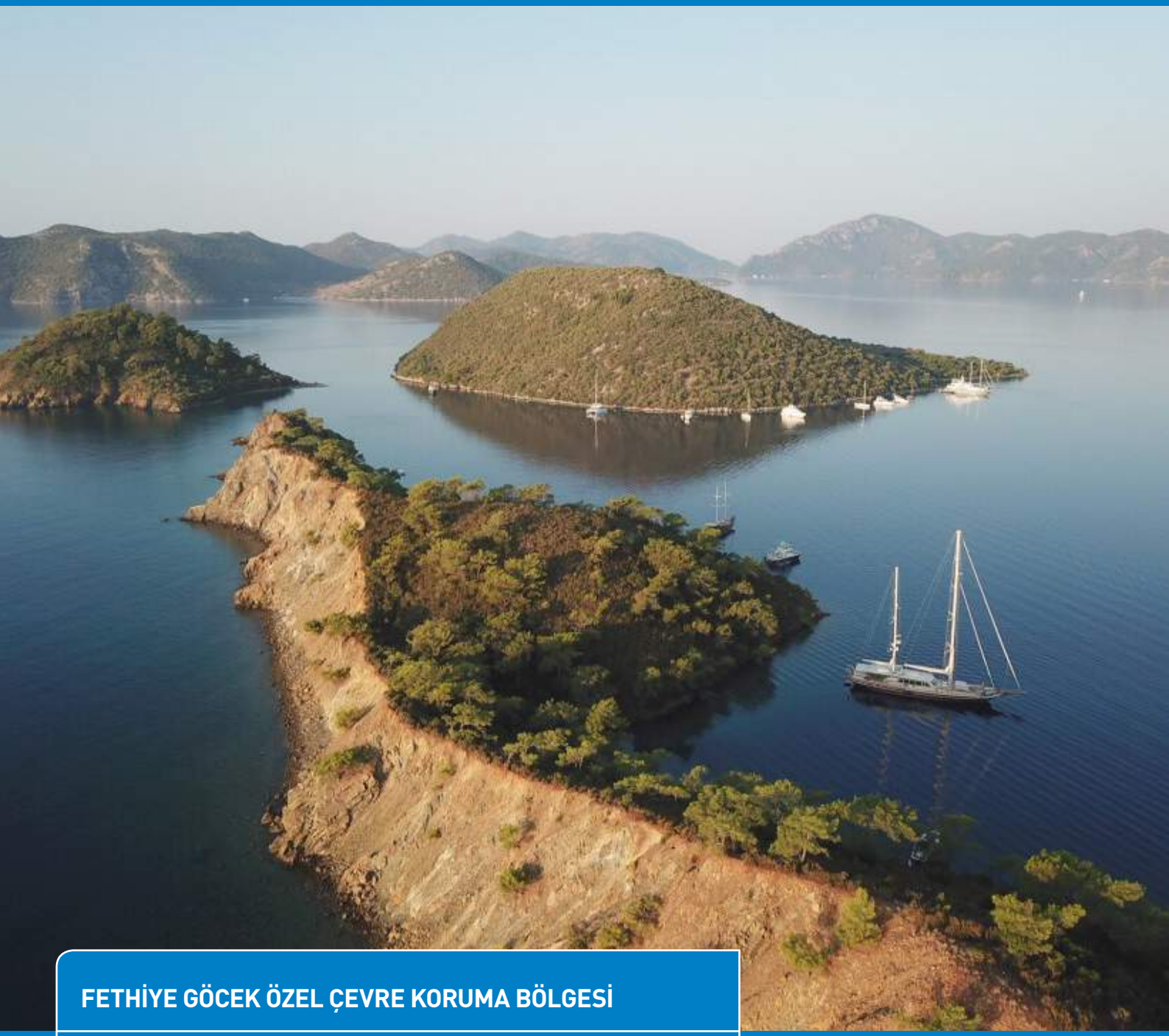
Akdeniz Koruma Derneği (AKD), 2020 Dünya Biyolojik Çeşitlilik hedeflerinden olan: *"Denize kıyısı olan ülkelerin, kendi denizel alanlarındaki önemli habitatların %10'unu deniz koruma alanı olarak ilan etmesi ve bu alanlar içerisinde en az %4'lük bir bölümün her türlü avcılığa kapalı alan olarak yönetilmesi ve korunması"* yükümlülüğünün yerine getirilmesi için çalışıyor.

Kurulduğu 2012 yılından bu yana Gökova Körfezi'nde çalışan AKD, bu hedefe ulaşmak için Fauna&Flora International ortaklığında yürütmeye başladığı Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı ile çalışmalarını yeni deniz koruma alanlarına taşıdı. Böylece 2019'da Fethiye-Göcek, Datça-Bozburun, Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgeleri'ni de kapsayan Gökova Körfezi'nden Antalya Beş Adalar'a kadar olan 500 kilometrelik kıyı şeridinde faaliyet göstermeye başladı. Buralarda balıkçılığa kapalı alanların belirlenmesine yönelik izleme ve araştırma çalışmaları yapıp, balıkçılar başta olmak üzere tüm paydaşların görüşlerini alarak gereken lobi ve iletişim çalışmalarını yürüttü.

GÖKOVA KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

Körfezdeki Balıkçılığa Kapalı Alanlarda üç ayrı noktada görev yapan deniz koruculari ile yasa dışı her türlü faaliyetin izlenmesine devam edildi. Akdeniz foku, kum köpekbabalığı, makroalg türleri, deniz çayırları, *Pinna nobilis*, sünger türlerinin izlenmesi ve balık biyokütlesinin tespiti için çalışıldı. 2015 yılından bu yana devam eden deniz suyu sıcaklık izleme çalışması devam etti. İklim değişikliğinden etkilenen denizel habitatların restorasyonu için sualtı çalışmaları yapıldı. Boncuk Koyu, yapılan hayalet ağ temizlik çalışması ile misinalardan ve çeşitli atıklardan temizlendi. 2020'de yapılacak olan temizlik çalışması için keşif dalışları yapıldı.

FETHİYE GÖCEK ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

Bölgedeki tekne yoğunluğunun deniz çayırları üzerinde yarattığı baskının en aza inmesi için tonoz ve mapa sistemleri üzerine analiz çalışması yapıldı. Bölgede denizel biyoçeşitliliğin ve balıkçılığın desteklenmesi için Balıkçılığa Kapalı Alan olarak ilan edilebilecek alanların koordinatları belirlenip Tarım ve Orman Bakanlığı'nın değerlendirmesine sunuldu. Yasa dışı av, deniz kirliliği gibi tehdit niteliğindeki faaliyetlerin izlenebilmesi için Deniz Korucu Sisteminin alt yapısı oluşturuldu. Makroalg türleri, balık biyokütlesi tespit ve Akdeniz foku izleme çalışmaları başladı.

KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

Deniz Korucu Sistemi'nin ÖÇK Bölgesi içindeki 7 Balıkçılığa Kapalı Alanda uygulanması için bir adet botun alımı yapıldı ve yerel ekip kurularak gereken eğitimler tamamlandı. Makroalg, Akdeniz foku izleme ve balık biyokütlesi tespit çalışmaları bu alanda da başladı.

Fotoğraf: © Deniz Dalak

FOÇA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

Foça Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Akdeniz fokunun dağılım alanları, türün balıkçılıkla ilişkisini tespit etmek ve birey tayini yapabilmek için izleme programı uyguladı.

BALIK SAYIMI

Balıkçılığa kapalı alanların etkisinin tespiti için bilimsel yöntemler kullanılarak balık sayımları yapıldı. Bu sayede balık boy ve sayısında 10 kata kadar artış olduğu belirlendi.

balık sayımı

MAKROALG

Gökova Körfezi ÖÇK Bölgesi'nde istilacı otçul (herbivor) türlerin baskısından dolayı makroalg türlerinden sadece mercansı (corallin) alglerin yaşadığı belirlendi. Fethiye-Göcek ÖÇK Bölgesi'nin makroalg açısından sağlıklı olduğu bununla birlikte Kaş-Kekova ÖÇK Bölgesi'nde istilacı makroalg türlerinin baskın olduğu tespit edildi. İlkbahar ve sonbahar aylarında her bir çalışma alanındaki üçer noktada gerçekleştirilen makroalg sayımları, AKD'nin rutin izleme çalışmalarının parçası olarak önümüzdeki yıllarda da devam edecek.

BALIKÇILARIN GELİRLERİNDE ARTIŞ

Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi çalışanlarından Taner Özcan kooperatife getirilen deniz ürünlerinin tür, boy, ağırlık verilerinin yanı sıra hangi av aracı ile avlandığı ve avlayan balıkçının kooperatiften aldığı ücret bilgilerini günlük olarak kaydetti. Tutulan bu veriler, 2012 yılından bu yana kooperatif ortağı balıkçıların gelirinin %400 (dolar karşılığı %80'dir) arttığını gösteriyor.

SÜNGER TÜRLERİ

İzleme çalışmalarına bu yıl sünger türleri de eklendi. Böylece Gökova Körfezi'ndeki bir balıkçılığa kapalı alanda yaşayan sünger türleri tespit edildi. Gelecek yıllarda da devam edecek olan bu izleme çalışması ile iklim değişikliğinin sünger türleri üzerine etkisi de belirlenebilecek.

Deniz Korucu Sistemi

Akdeniz Koruma Derneği, bu sistemi Gökova Körfezi'ndeki balıkçılığa kapalı alanların koruma etkinliğinin artırılması için 2013 yılında uygulamaya başladı. AKD çalışanı olan deniz koruculari, Balıkçılığa Kapalı Alanlarda karşılaştıkları yasa dışı faaliyetleri (avcılık, uygunsuz tekne bağlama, denize atık boşaltma, vb.) kaydederek tutanakları ile birlikte, oluşturulan iletişim ağı üzerinden Sahil Güvenlik Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yerel birimlerine rapor ediyor.

Bu kayıt tutma işlemi ve günlük devriye hareketleri, deniz korucularının kullandığı özel akıllı telefonlarda yer alan ve küresel veri sistemi (GPS) ile uyumlu SMART (Smart Conservation Tool) adlı mobil uygulama ile gerçekleştiriliyor.

SMART verilerine göre Gökova Körfezi'nde son bir yılda toplam 1022 devriye yapılarak balıkçılığa kapalı alan içindeki teknelere 150 müdahalede (alan sınırları ve kurallar hakkında tekne sahibini bilgilendirme ve yasa dışı faaliyetlerin yetkili kurumlara bildirilmesi) bulunuldu.

İstasyonlar	Devriye Sayısı	Mesafe (km)	Süre (saat)
Akyaka	396	5507.636	699.51
Okluk	167	447.095	386.04
Karaca	405	2271.203	840.29
Toplam	1022	8222.925	1926.24

Gökova Körfezi'ndeki korucu istasyonlarının 2019 verileri

Gökova Körfezi'nde müdahale edilen aylara göre illegal aktivite sayıları

Kaş-Kekova ÖÇK Bölgesi'nde bulunan dört balıkçılığa kapalı alanda 52 denetleme çalışması yapılarak yasa dışı av ve denize atık bırakma vakaları yetkili kamu kurumlarına bildirildi.

Hayalet Ağlar

Deniz altında terk edilen ya da kopan ağlar hayalet ağ olarak adlandırılıyor. Hayalet ağlar, denizel türler ve mercan resifleri gibi su altı habitatlarına zarar veriyor.

Akdeniz Koruma Derneği, Gökova Körfezi'ndeki balıkçılığa kapalı alanlardan Boncuk Koyu ve Karacasöğüt'te hayalet ağ niteliğindeki av araçlarını ve bunlarla birlikte plastik atıkları çıkardı.

Malzeme Türü	Miktarı
Kurşun	56,7 kg
Uzatma Ağı	155 m
Misina	132000 m
Zincir	25 m
Halat	72 m
Diğer (plastik, cam vb.)	16 kg

Hayalet ağ temizlik çalışması ile çıkarılan atık türleri ve miktarları

İklim Değişikliği

İklim değişikliği, deniz ve kıyı ekosistemleri için başlıca tehditler arasında yer alıyor. Okyanus ve denizlerdeki ısınma nedeniyle ekosistemlerin yapısının ve işleyişinin nasıl etkilediğini anlamak, sağlam yönetim ve koruma stratejileri geliştirmek için önem taşıyor.

Akdeniz Koruma Derneği, iklim değişikliğinin etkilerine karşı yapılması gerekenlerin bütüncül bir bakış açısı gerektirdiğine inanıyor. Bu nedenle izleme, koruma ve iletişim çalışmalarını bir arada ele alıyor.

SICAKLIK ÖLÇÜMLERİ

Gökova Körfezi'nde yüzeyden 40 metre derinliğe kadar her 5 metrede, deniz suyu sıcaklık ölçümleri yapılıyor. 2015 yılında başlayan bu izleme çalışması, her sene derinlere doğru su sıcaklığının arttığını gösteriyor.
Sıcaklık ölçümlerinin 2020 yılında Fethiye-Göcek ve Kaş-Kekova ÖÇK Bölgelerinde de yapılması için ilk hazırlıklar tamamlandı.

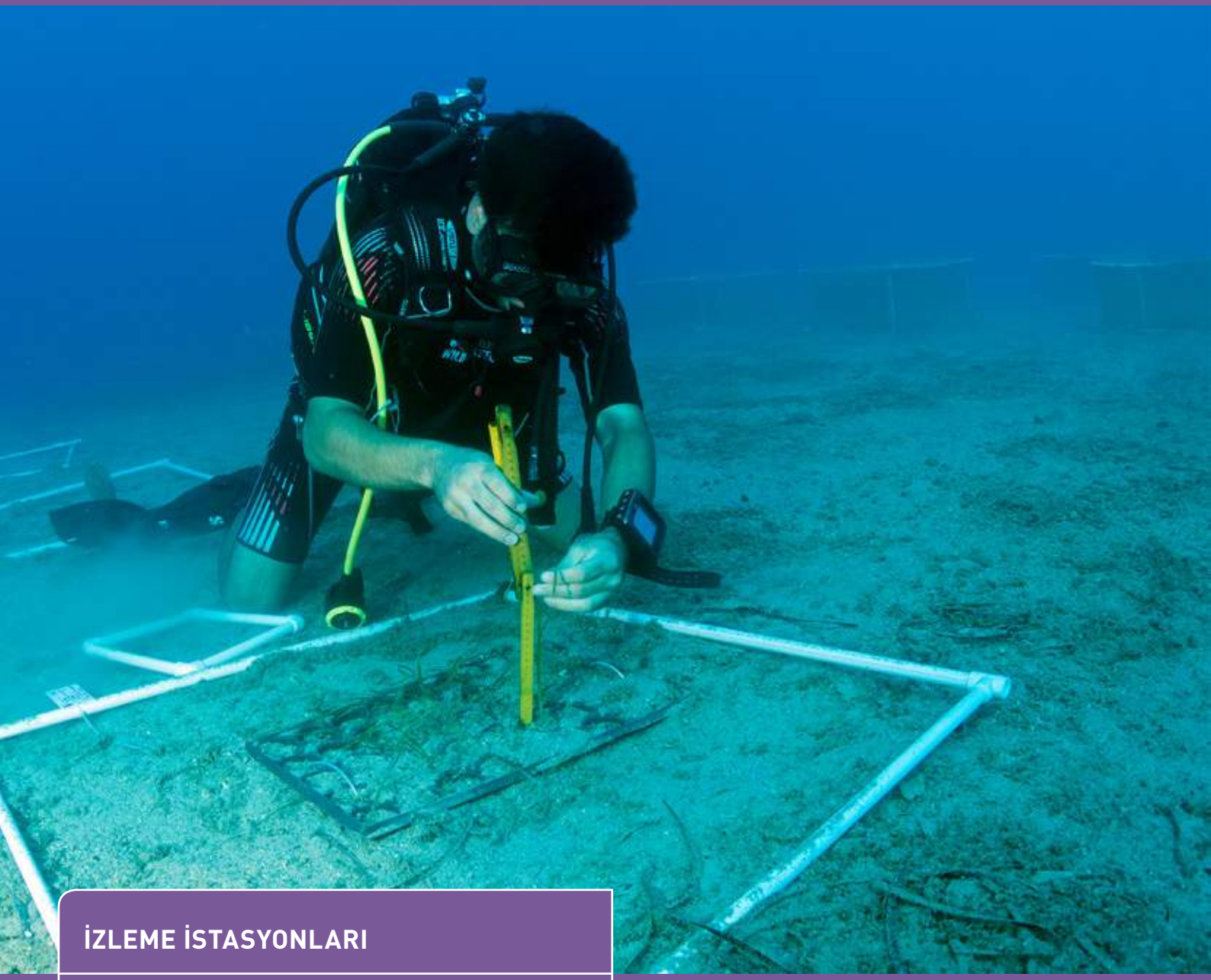

HABİTAT RESTORASYONU

Küresel iklim değişikliği, istilacı otçul balık türlerinin yoğun beslenme baskısı, yapılaşma gibi insan faaliyetleri kıyı ve derin deniz habitatlarını tehdit ediyor. Bu tehditler aynı zamanda oksijen üretme, kıyı erozyonunu engelleme, diğer denizel türlere üreme ve beslenme alanlarının oluşmasına ortam sağlayan deniz çayırları (*Posidonia oceanica, Cymodocea nodosa*), algler, mercanlar ve süngerler gibi türleri de etkiliyor.

AKD, bu tehditlerden zarar gören kıyı habitatlarının restore edilmesi için gereken metotları belirlemek için çalışıyor. Gökova Körfezi'ndeki BKA'larda çeşitli deney istasyonları kurarak, deniz çayırları ve makroalg türlerinin ekimini ve ekilen bireylerin izlenmesini içeren kafes denemeleri yapıldı.

Bir noktada *Cymodocea nodosa* türü için 18, üç noktada ise deniz çayırı (*Posidonia oceanica*) için 27 ve makroalg türleri için 18 deneme kafesi aylık olarak kontrol edildi. Böylece farklı ısı, ışık ve derinliklerde bulunan bu kafeslerdeki türlerin gelişimi izlendi.

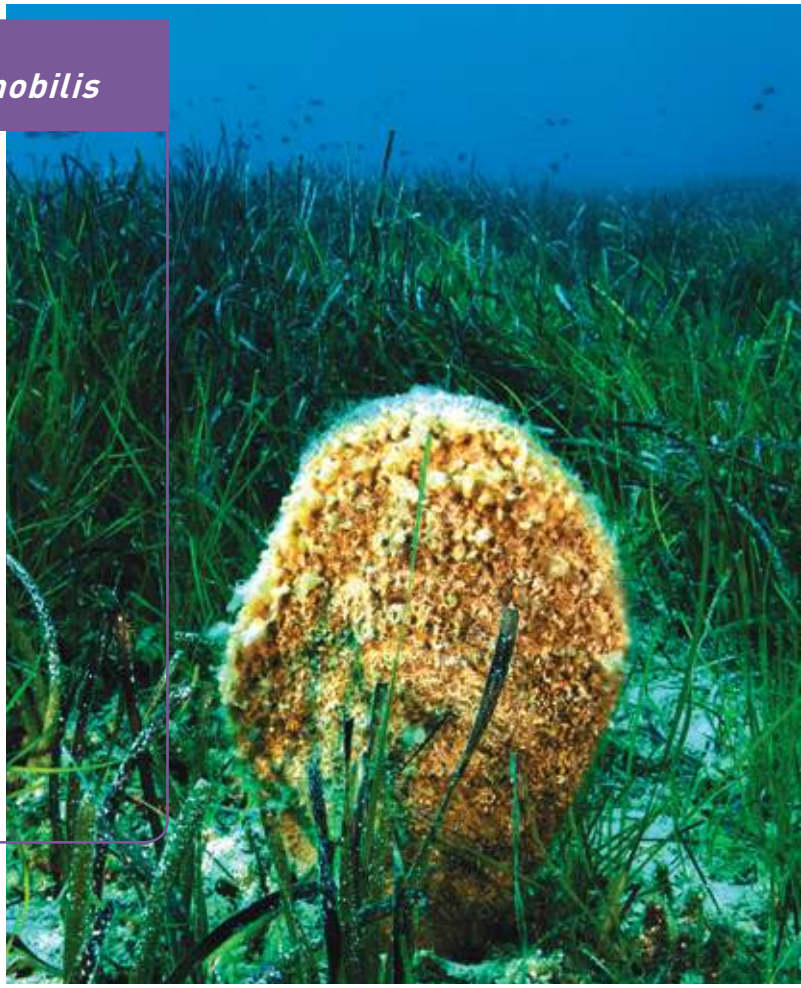
İZLEME İSTASYONLARI

İklim değişikliğinin deniz çayırları (*Posidonia oceanica*) üzerindeki etkilerini belirlemek için 4 izleme istasyonu kurulup bu alanlara 44 adet balisaj blok yerleştirildi. İzleme istasyonlarının bulunduğu alanlardan su ve sediman örnekleri alınarak zemin yapısı ve sudaki besin değerlerinin restorasyon ile ilişkisi incelendi.

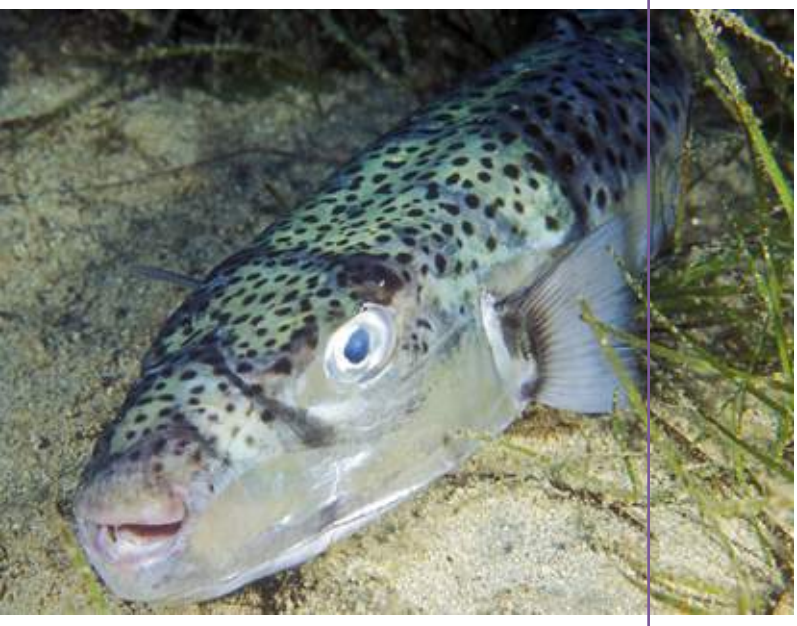
İstasyonlar

AKDENİZ'İN EN BÜYÜK MİDYESİ: *Pinna nobilis*

Akdeniz Havzası'nın en büyük midyesi olarak anılan *Pinna nobilis*, çoğunlukla deniz çayırları arasında yaşıyor. İklim değişikliğine bağlı olarak deniz suyu sıcaklıklarının artması ile yayıldığı düşünülen bir parazit türü (*Haplosporidium pinnae*), 2016 yılında Akdeniz Havzasında toplu *Pinna nobilis* ölümlerinin başlamasına neden oldu. AKD'nin araştırma çalışmaları, bu durumun Gökova Körfezi'nde 2018 yılında gerçekleşmeye başladığını ve hızla büyük boyutlara ulaştığını ortaya koydu. 100 metrekare alanda 45-50 arasında ölü *Pinna nobilis* bulunduğu tespit edilmiştir. *Pinna nobilis* ölüm nedenlerinin kesinlik kazanması için çalışmalar devam ediyor.

BALON BALIĞI

Fotoğraf: © Murat Draman

Deniz suyu sıcaklığındaki artışın sonuçlarından biri de istilacı türlerin denizlerimizdeki yayılımının artmış olmasıdır. Bu türlerden balon balığı, ekosisteme ve balıkçılığa verdiği zararların yanı sıra tüketilmesi halinde dokularında bulunan tetrodoksin adlı zehir nedeniyle ölümcül etkilere neden olabilmektedir. Karaya çıkarılması yasak olan bu türün yarattığı etkilerin tespiti ve çözüm önerileri geliştirilmesi için AKD, 2013 yılından bu yana saha, laboratuvar ve literatür araştırmaları yürütüyor. Bu çalışmalarda edinilen çözüm yollarından biri de balon balığının dokularında bulunan zehirin, ilaç sektöründe kullanılabileceği yönünde. Dernek, 2019 yılında bu konuda ki girişimlerini arttırdı. Uzun zaman ve emek gerektiren bu çalışma ile ekosistem ve balıkçılık için yeni bir yaklaşım modelinin ortaya konması hedefleniyor.

Akdeniz Foku

Akdeniz foku (*Monachus monachus*) balıkçılıkta kullanılan av araçlarına kazara dolaşma, habitat tahribatı, kirlilik, aşırı ve yasa dışı avlanma, yaşam alanlarına müdahale nedenlerinin bir sonucu olarak denizel biyoçeşitliliğin azalmasını içeren tehditlere maruz kalıyor.

Akdeniz Koruma Derneği, Akdeniz fokunun yaşam alanlarından olan Gökova Körfezi'nden Antalya Beş Adalar'a kadar olan 500 kilometrelik kıyı şeridinde ve İzmir Foça'da türe yönelik izleme ve koruma çalışmaları yürütüyor.

Gökova Körfezi, Fethiye-Göcek, Kaş-Kekova ve Foça Özel Çevre Koruma Bölgelerinde 17 arazi çalışması ile 11 kıyı mağarasına 15 kamera kurularak, izleme çalışmaları gerçekleştirildi. Mağaralardan birine 24 saat canlı yayın ile mağaranın izlenebileceği yeni bir sistem kuruldu.

→ AKDENİZ FOKU

Foça ÖÇK Bölgesi'nde balıkçılar başta olmak üzere Foçalıların gönüllü katılımıyla 115 fok gözlem kaydı alındı. Alanı kullanan Akdeniz foku sayısı ve cinsiyet tayini için kamera ve gözlem kayıtlarının analiz edildi.

Kum Köpekbalığı

Kum köpekbalığı, ülkemizde avlanması yasak olan türlerden olmasına rağmen hedef dışı tür olarak av araçlarına takılıp ıskartaya ayrılıyor. Büyük ölçekli balıkçılıkta kullanılan ağlar ve hayalet ağlar, istenmeyen tür avının en önemli nedenleridir. Bu nedenle Boncuk Koyu, Gökova Körfezi'ndeki beş alan ile birlikte 2010 yılında Balıkçılığa Kapalı Alan ilan edildi. Böylece Boncuk Koyu'nda her türlü su ürünleri avcılığı durduruldu.

DENİZEL BİYOÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASI

Akdeniz Koruma Derneği, Boncuk Koyu'nda Kum köpekbalığını izleyip denizel biyoçeşitliliğin korunması için deniz korucu sistemini uyguladı. Türün birey sayısı, görülme sıklığı ve davranışlarını sualtı kameraları ile kaydedip araştırmak üzere 13 arazi çalışması gerçekleştirildi. İklim değişikliğinin tür üzerindeki etkilerini ortaya koyabilmek amacıyla farklı derinliklerde deniz suyu sıcaklık ölçümleri yapıldı.

Marmaris Semenderi

Marmaris semenderi (*Lyciasalamandra flavimembris*), Türkiye'de sadece Muğla'nın Marmaris ve Ula ilçeleri çevresindeki dar bir alanda yaşıyor. İklim değişikliğinin neden olduğu düzensiz yağışlar ve sıcaklık değişimleri, habitat kaybı, yaşam alanlarını bölen otoyollar ve doğadan toplama bu türün nesli için tehditlerin başında yer alıyor.

Akdeniz Koruma Derneği, iklim değişikliğinin Marmaris semenderi için bugün ve gelecekteki etkilerini belirlemek ve bu doğrultuda koruma çalışmalarını planlamak üzere çalıştı.

İklim değişikliğinin artan etkileri baz alınarak yapılan modellemeye göre, türün yaşam alanının 2050'de %9 ve 2070'de %62 oranında daralacağı tespit edildi. Akdeniz Koruma Derneği, Marmaris semenderi için önümüzdeki yıllarda yapacağı çalışmaları, bu senaryoların gerçekleşmemesi hedefiyle planlayıp uygulayacak.

Fotoğraf: © Dilara Arslan

Karaya Vuran Yunuslar

Türkiye kıyılarında deniz memelileri ile ilgili rapor edilen birçok karaya vurma vakası bulunuyor. Ancak Türkiye'nin Ege kıyılarında bu konu hakkında yapılan çalışmalar yeterli ve sistematik değil. Bu durum; canlı ya da cansız olarak setase türlerinin neden karaya vurduğu hakkında detaylı bilgi sahibi olunmamasını ve anında müdahalenin yetersiz olmasını beraberinde getiriyor.

Akdeniz Koruma Derneği, konu ile ilgili bu açığa yerel ve ulusal çözümler üretmek üzere Ege'nin Karaya Vuran Yunusları Projesi'ni yürütüyor. Karaya vurma vakalarından anında haberdar olmak, karaya vuran bireye canlı ise hızlı müdahale edebilmek, ölü ise buna sebep olan faktörlerin araştırılabilmesi için Haber Ver Yaşat telefon aplikasyonu hazırlandı.

Çöp Karşıtı Hareket

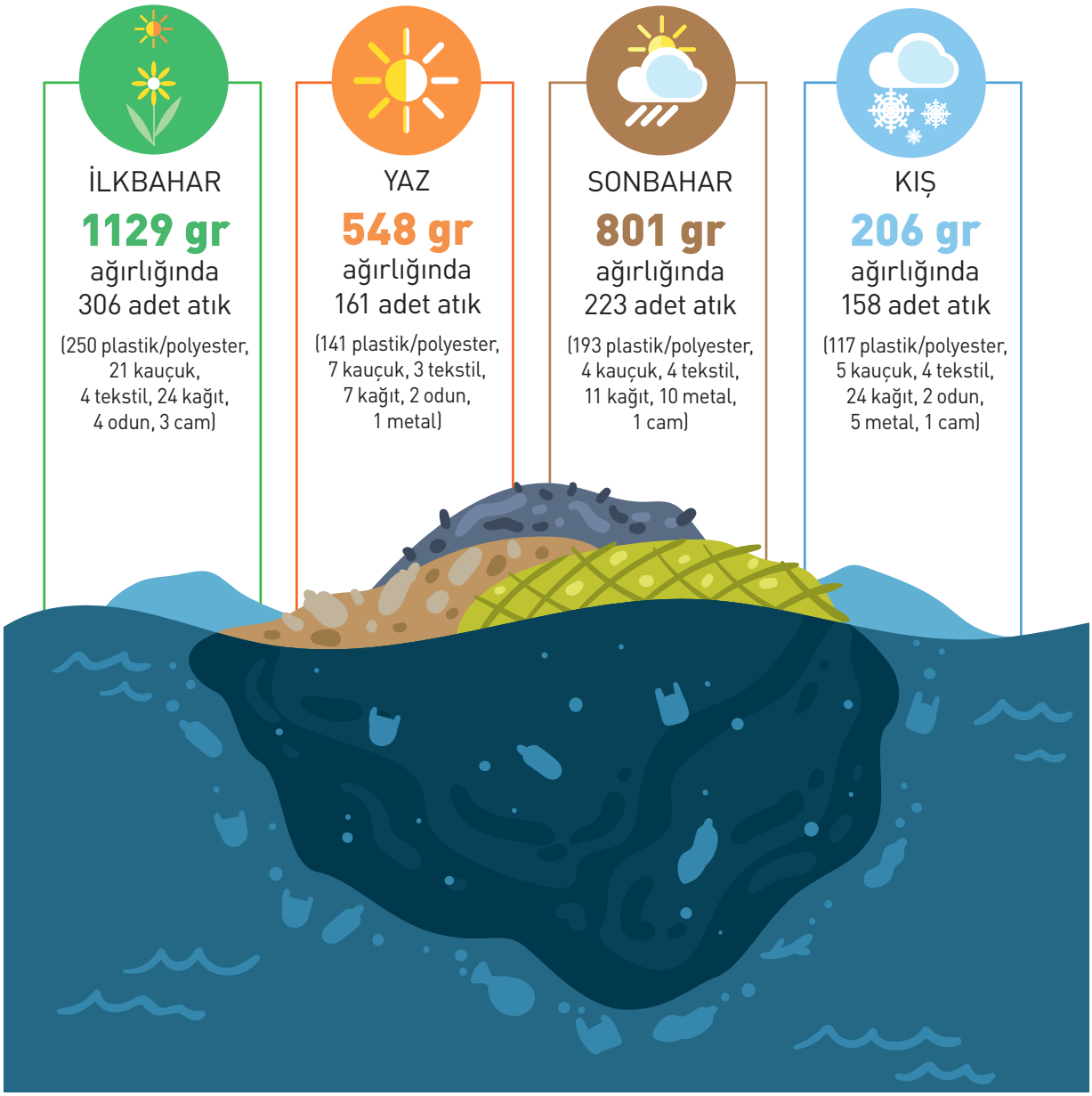
Denizel atıklar tüm dünyada denizel ve kıyısal ekosistem için ciddi etkilere sahip, karmaşık ve çok boyutlu bir sorun. Akdeniz'deki Deniz Koruma Alanlarında doğal ekosistemlerin denizel atıklardan korunması için bir dizi faaliyet geliştirilme hedefiyle uluslararası bir çalışma Çöpe Karşı Hareket (ACT4LITTER) sloganıyla hayata geçirildi.

Bu çalışma ile deniz koruma alanlarına kıyısı olan en az yüz metre uzunluğundaki doğal ekosistemlerde belirli periyotlarla atıklar toplanarak kaynağı tespit ediliyor.

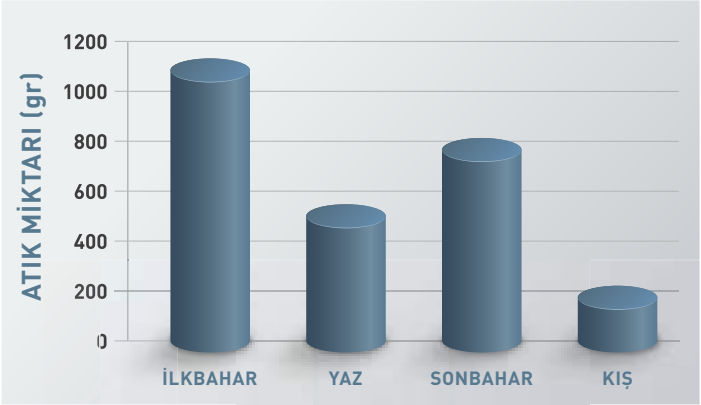
Akdeniz Koruma Derneği, Muğla'nın Akçapınar sahilinde dört mevsim uyguladığı bu çalışmaya göre; sahilinde metrekareye düşen atık miktarı 0,16 adet. Temiz Kıyı Endeksi (Clean Coast Index- CCI) değeri ise temiz kıyı aralığında olan 3,2'dir.

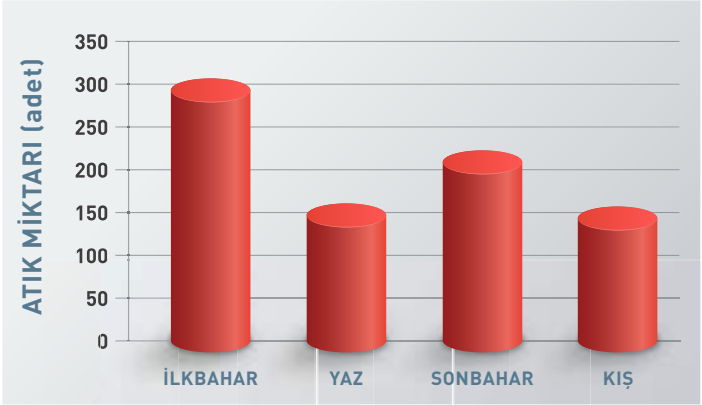

2019 Yılında Toplanan Atıkların Mevsime Göre Dağılımları:

TOPLAM ATIK MİKTARININ MEVSİMLERE GÖRE DAĞILIMI

ÇALIŞTAY

Akdeniz Deniz Koruma Alanları Yönetici Ağı (MedPAN) Sekreteryası ile birlikte "**Akdenizde Deniz Koruma Alanları Arasında Sık Yer Değiştiren (Highly Mobile) Türlerin Yönetimi Çalıştayı**" 12-14 Kasım'da Muğla'nın Akyaka Beldesi'nde düzenlendi.

Akdeniz Koruma Derneği'nin ev sahipliğinde gerçekleşen çalıştaya 23 ülkeden 150 kişi katıldı.

MedPAN- Network of Marine Protected Area Managers in the Mediterranean

TANITIM

Marmaris Milli Parklar Müdürlüğü ve Marmaris Belediyesi ile ortaklaşa Marmaris Semenderi ve Akdeniz Foku Tanıtım Etkinliği 31 Mayıs'da Marmaris Milli Parkı Günnücek Sığla Ormanı'nda gerçekleşti.

350 kadar ilköğretim öğrencisinin katıldığı etkinlik, Akdeniz Koruma Derneği gönüllüleri tarafından organize edildi.

TOPLANTI

Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı Akyaka Açılış Toplantısı, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ile bölgedeki su ürünleri ve gezi tekneleri kooperatiflerinden 40 kişinin katılımıyla 6 Mayıs'ta Akyaka'da gerçekleşti.

ENDANGERED LANDSCAPES PROGRAMME

Akyaka

ENDANGERED LANDSCAPES PROGRAMME

TOPLANTI

Tehdit Altındaki Coğrafyalar Programı Kaş Açılış Toplantısı, 30 Nisan tarihinde düzenlenen toplantı kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarından 20 kişinin katılımıyla gerçekleşti.

Bilimsel Yayınlar

Yayının Bilimsel Başlığı	Yayının Türkçe Adı	Yazarlar	Yayınlayan Kurum/ Organizasyon	Tarih ve Yer
Key Habitat Restoration: Gökova Marine Protected Area (MPA) Case Study.	Kilit Habitat Restorasyonu: Gökova Deniz Koruma Alanı Pilot Çalışma	Bengil E. G.T., Tüney Kızılkaya İ., Alan V., Akçalı B, and Bengil F.	1st International Symposium on Biodiversity Research,	Çanakkale, Turkey 2-4 Mayıs 2019
Marine Habitat Restoration: Cymodocea Transplantaion and Cage Experiment Design	Denizel Habitat Restorasyonu: Cymodocea Transplantasyonu ve Kafes Deneyi Tasarımı	Bengil E. G.T., Tüney Kızılkaya İ., Alan V., Akçalı B, and Bengil F.	Marine Ecosystem Restoration in Changing European Seas Third Annual Meeting	Paris, Fransa 21-24 Mayıs 2019
Habitat Mapping in the European Seas-Is It Fit For Purpose in the Marine Restoration Agenda?	Avrupa Denizlerinde Habitat Haritalama-Denizel Restorasyon Ajandasına Uygun mu?	Gerovasileiou, V., Smith, C. J., Sevastou, K., Papadopoulou, N., Dailianis, T., Bekkby, T., E. G. T. Bengil and Bilan, M.	Marine Policy, 106, doi: 10.1016/j. marpol.2019.10352	Ağustos 2019
Posidonia oceanica (L.) Delile Transplantation Experiments in Gökova Bay MPA	Gökova Körfezi DKA'da Posidonia oceanica (L.) Delile Transplantasyon Deneyleri	Bengil E. G.T., Tüney Kızılkaya İ., Alan V., Akçalı B, and Bengil F.	ISS2019 4th International Science Symposium New Horizons in Science	Kiev, Ukrayna 4-6 Eylül 2019
Can Time Series Data-Sets from Remote Sensing and Physical Models Assist in Coastal Marine Habitat Restoration?	Uzaktan Algılama ve Fiziksel Modelerin Zaman Serisi veri Setleri Kıyısal Deniz Habitatları Restorasyonunda Yarar Sağlayabilir mi?	Bengil F, Bengil E. G.T., Tüney Kızılkaya İ., Alan V., and Kızılkaya Z.	ISS2019 4th International Science Symposium New Horizons in Science	Kiev, Ukrayna 4-6 Eylül 2019
The Evaluation of Cetacean Strandings on the Mediterranean Coasts of Turkey Between 2009 and 2019	2009-2019 Yılları Arasında Türkiye'nin Akdeniz Kıyısındaki Yunus ve Balinaların Değerlendirilmesi	İlkılınç C.,and Güçlüsoy H.	World Marine Mammal Conference	Barselona, İspanya 9-12 Aralık 2019
The Cave Use of Mediterranean Monk Seal (Monachus monachus) in the Gökova Special Environmental Protection Area Between 2016 and 2018	2016 ve 2018 Yılları Arasında Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Akdeniz Keşiş Foku (Monachus monachus)'un Mağara Kullanımı	Saydam E., and, Güçlüsoy H.	World Marine Mammal Conference	Barselona, İspanya 9-12 Aralık 2019

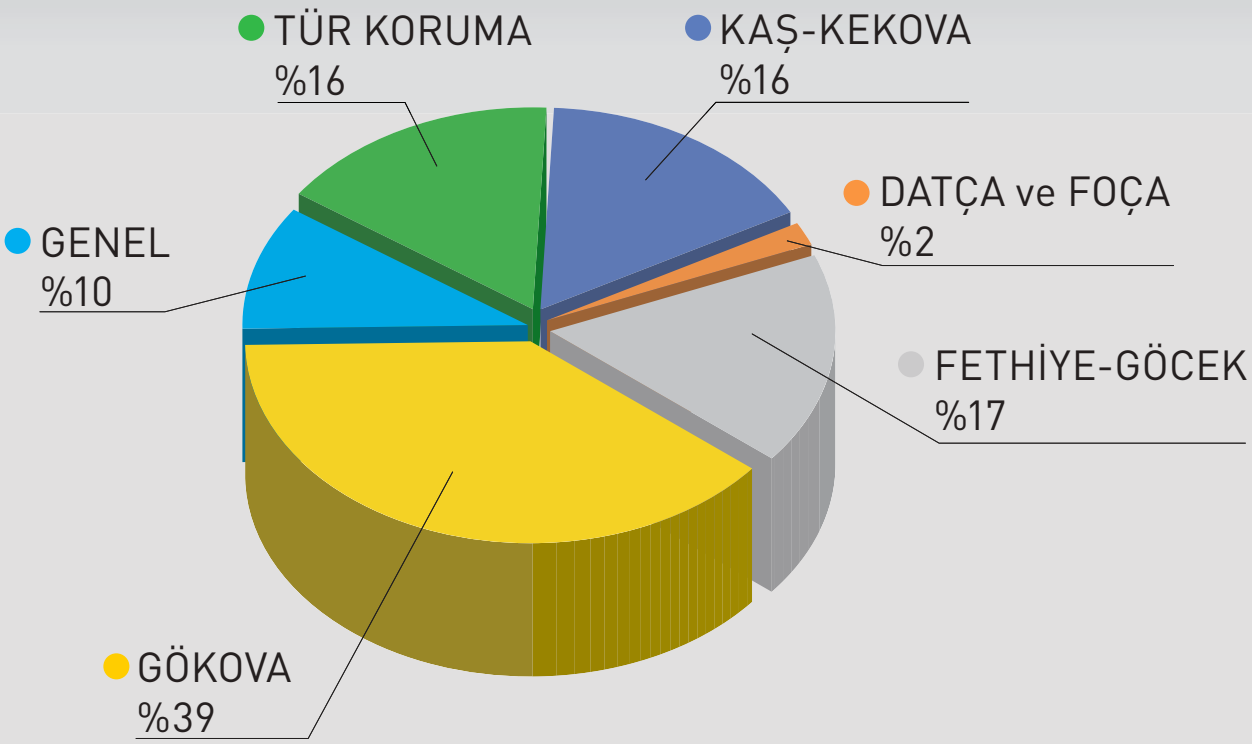
Raporlar

Broşürler

KORUNAN ALANLAR ve TÜRLER İÇİN HARCAMA DAĞILIMI

Tür koruma çalışmalarımıza bağış yapan destekçilerimizle paylaşmak üzere Akdeniz foku, Kum köpekbalığı ve Orfoz çizimli tshirtler ve şapka yaptırıldı.

Birlikte Çalıştığımız Kurumlar

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 1958

MARMARİS BELEDİYESİ

FOÇA BELEDİYESİ

EGE ÜNİVERSİTESİ 1955

FOÇA MERKEZ SU ÜRÜNLERİ

S.S. Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi

S.S. Kaş Su Ürünleri Kooperatifi

S.S. Göcek İnlice Su Ürünleri Kooperatifi

Destekçilerimiz

Sarı mercan
(Leptopsammia pruvoti)

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ

Kazımdirik Mah. Ankara Cad. Yanyolu
Folkart Time 1 Blok No: 807
Bornova 35100 İzmir
Tel: 0232 504 07 02
info@akdenizkoruma.org.tr

www.akdenizkoruma.org.tr

/akdenizkorumadernegi

/akdenizkoruma

/AkdenizKoruma

/Akdeniz Koruma Derneği
YouTube

